

BØRNEFATTIGDOM 28. maj 2024

TEMA

Udarbejdet af
Sune Caspersen
Chefanalytiker

Færre børn vokser op i fattigdom – men store kommunale forskelle

Antallet af relativt fattige børn har nu været faldende fem år i træk, og niveauet er kun lidt højere end i 2015, som er det første år i statistikkens historie. Der er dog fortsat store kommunale forskelle i udbredelsen af børnefattigdom. På den anden side har udbruddet af inflation betydet en kraftig stigning i omfanget af økonomisk sårbarhed, som er på det højeste niveau i ti år.

Kontakt

Chefanalytiker

Sune Caspersen

📞 26 20 02 28

✉️ sc@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- Færre børn vokser op i familier i relativ fattigdom, men målinger af den oplevede fattigdom i form af økonomisk sårbarhed steg kraftigt i 2023 efter en periode med høj inflation. Det er især blandt de enlige forsørgere, at krisen kradser, da andelen af økonomisk sårbare i denne gruppe er vokset fra hver sjette til flere end hver fjerde på blot to år.
- På trods af fald i omfanget af børnefattigdom på tværs af næsten alle landets kommuner, er der fortsat store geografiske forskelle. I Lolland Kommune er hvert 12. barn i en familie under fattigdomsgrænsen, mens det blot er én ud af 55 i Skanderborg Kommune.
- Socialt udsatte børnefamilier er blevet relativt fattigere over de seneste år. Familierne er kendetegnet ved, at de voksne har ingen eller svag tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er godt to ud af fem familier, der falder under fattigdomsgrænsen i dag.

Om temaet

I dette tema undersøger vi udviklingen i omfanget af fattigdom i Danmark med fokus på børnene.

Opgørelsen af relativ fattigdom, som er det primære fattigdomsmål, tager udgangspunkt i Danmarks Statistiks SDG-indikator, som er udviklet til at følge op på FN's verdensmål nr. 1 om at reducere fattigdom.

Største fald i antallet af fattige børn i statistikkens historie

2022 bød på det største fald i antallet af relativt fattige børn siden statistikkens begyndelse i 2015. Fattigdomskurven har nu været nedadgående fem år i træk og omfanget af relativ børnefattigdom er derfor kun lidt højere end udgangspunktet tilbage i 2015.

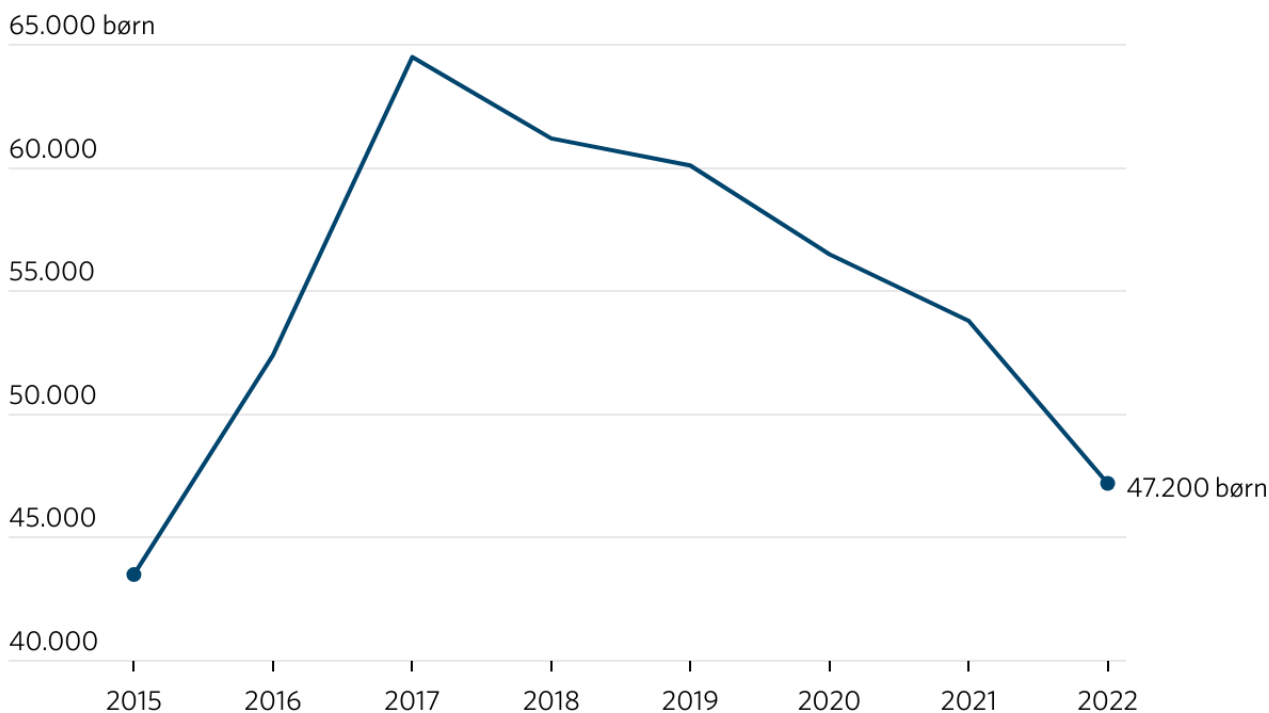
Figur 1 viser udviklingen i antallet af fattige børn opgjort på baggrund af Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom. Fra 2021 til 2022 faldt antallet med 6.600 til 47.200 fattige børn. Det eneste år i statistikkens historie, hvor antallet har været lavere, var i 2015, hvor der var tale om 43.500 fattige børn.

Siden da steg antallet kraftigt, bl.a. som følge af indførelsen af kontanthjælpsloftet mv., og toppede i 2017 med 64.500 børn i familier under fattigdomsgrænsen.

FIGUR 1

Stort fald i børn under fattigdomsgrænsen i 2022

Figuren viser udviklingen i antallet af relativt fattige børn under 18 år på baggrund af Danmarks Statistiks indikator for relativ fattigdom.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

I de seneste fem år har antallet af fattige børn været faldende, bl.a. som følge af de gode takter på arbejdsmarkedet, der har betydet at flere har forladt kontanthjælpssystemet med et job i hånden, men også pga. indførelsen af det midlertidige børnetilskud. Dette tilskud udløb ved indgangen til 2023 og blev erstattet af en midlertidig inflationshjælp til de fattigste børnefamilier i ydelsessystemet. Inflationshjælpen var dog en engangsordning, og bortfaldet af det midlertidige børnetilskud må derfor forventes at forringe rådighedsbeløbet for de berørte børnefamilier i kontanthjælpssystemet.

Relativ fattigdom tager ikke højde for inflation, da det primære formål med opgørelsen er at måle, hvor mange, der ikke er i stand til at føre en tilværelse, der tilnærmelsesvis ligner den typiske familie. Derfor kan det være svært at relatere målingen af relativ fattigdom i særligt 2022 til den økonomiske pressede situation, som mange familier med lav indkomst har stået i – og måske fortsat står i – i dag.

Den høje inflation i 2022 bød nemlig på en real indkomstnedgang for rigtig mange familier. For de fattigste dele af befolkningen går hele den disponible indkomst, altså det beløb man får udbetalt, til forbrug, og de har samtidig en begrænset opsparing at tage fra.¹ Derfor slår inflationspresset endnu hårdere for dem, da der ikke er luft i økonomien til at absorbere prisstigningerne i husholdningsbudgettet.

Senere i dette tema ser vi nærmere på en anden indikator for fattigdom, der afdækker en mere subjektiv opfattelse af økonomisk sårbarhed, hvor betydningen af inflation tydeligt afspejles i udviklingen.

Færre fattige børn i ni ud af ti kommuner

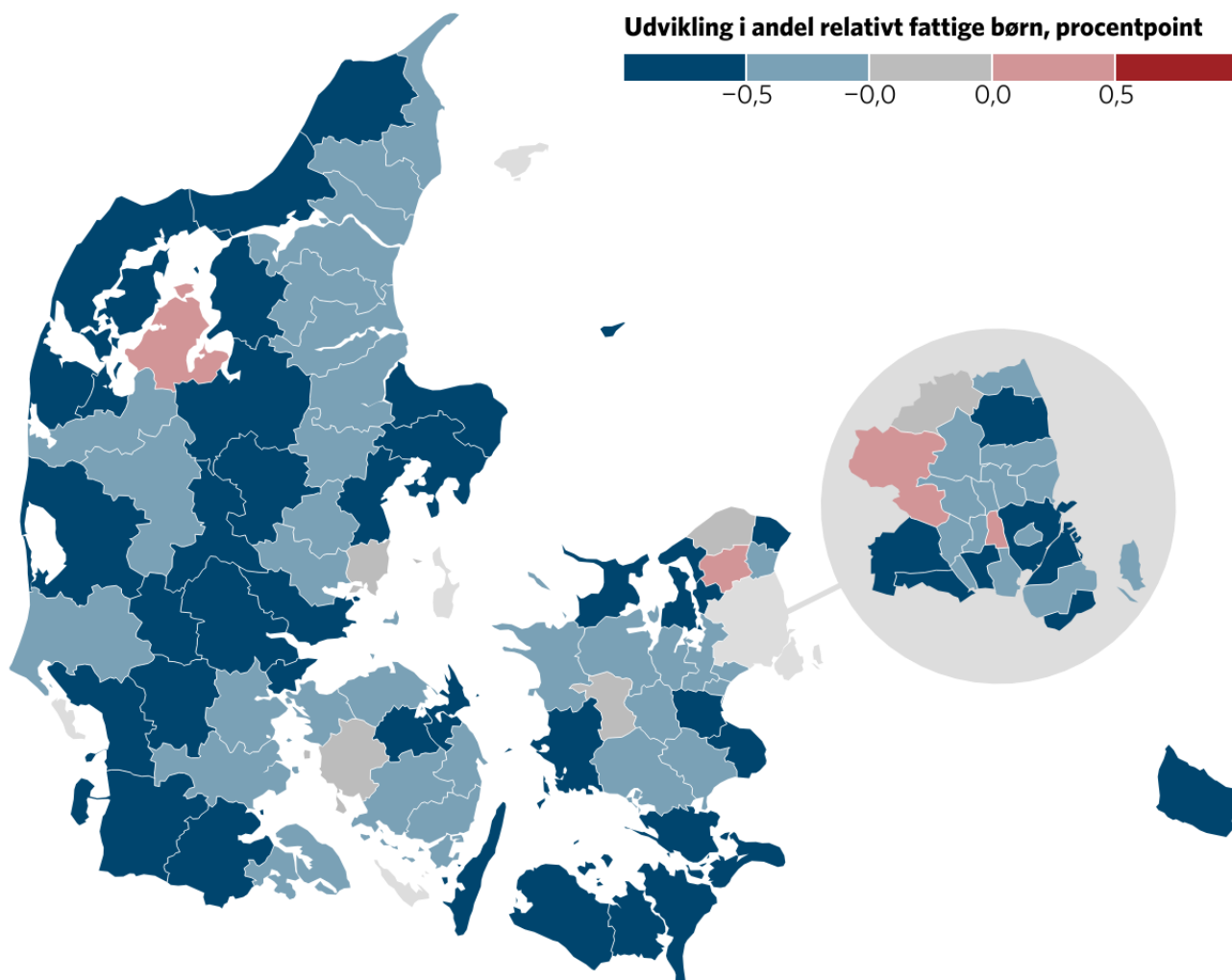
Figur 2 viser udviklingen i andelen af relativt fattige børn i hver kommune. I de mørke- og lyseblå kommuner faldt andelen af fattige børn i 2022, mens andelen var uændret i de grå kommuner. I de lyserøde kommuner voksede andelen af fattige børn derimod. Andelen voksede i blot fire kommuner, mens den var uændret i fem. Det betyder også, at andelen faldt i hele 85 kommuner svarende til ni ud af ti.

Det største fald i andelen af relativt fattige børn er i Langeland Kommune, hvor andelen er faldet med 2,1 procentpoint til 5,5 pct. Herefter følger kommunerne Brøndby og Morsø med et fald på 1,8 procentpoint til henholdsvis 7,2 og 4,7 pct. Odsherred Kommune havde også et stort fald på 1,4 procentpoint til 5,5 pct.

FIGUR 2

Stort fald i omfanget af børnefattigdom på tværs af landets kommuner

Figuren viser udviklingen i andelen af børn under 18 år i familier under fattigdomsgrænsen i 2022.

Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2023.

Kort: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Fortsat store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom

Udviklingen i 2022 har betydet, at forskellene mellem kommuner i omfanget af relativt fattige børn er blevet indsnævret. Der er dog fortsat tale om store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom. Det viser Figur 3.

De lyseblå områder er den femtedel af kommunerne med den laveste andel, mens de mørkeblå kommuner er den femtedel af kommunerne med den højeste andel.

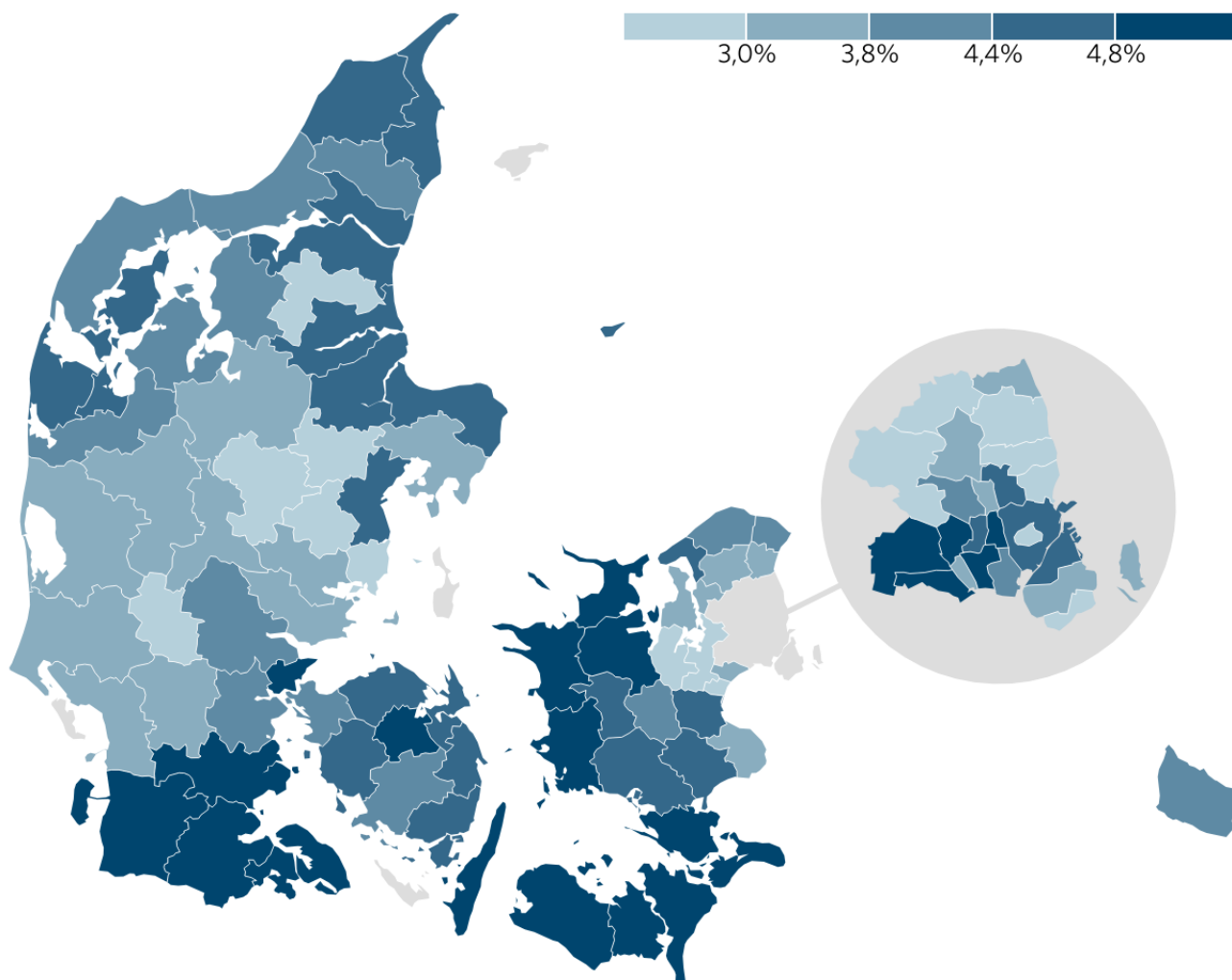
Figuren viser, at andelen af fattige børn er højest på Syd- og Vestsjælland, på den københavnske vestegn, i Syddjylland samt enkelte øvrige kommuner.

Det er hovedsageligt i kommuner i Nordsjælland og i hovedstadsområdet samt Østjylland, at relativt få børn vokser op i fattigdom. I Skanderborg Kommune, hvor færrest børn var ramt af relativ fattigdom i 2022, er det blot 1 ud af 56 børn, der er relativt fattig.

FIGUR 3

Fortsat store kommunale forskelle i omfanget af børnefattigdom

Figuren viser, hvor stor en andel af børn under 18 år, hvis familie er under fattigdomsgrænsen.

Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2023.

Kort: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Tabel 1 opsummerer tallene fra de to foregående figurer. Tabellen viser for hver kommune andelen af relativt fattige børn og udviklingen i denne fra 2021 til 2022. På landsplan faldt andelen af relativt fattige børn med 0,5 procentpoint fra 4,7 pct. til 4,2 pct. Det er den laveste andel siden 2015, hvor det blot var 3,8 pct.

TABEL 1

Færre fattige børn i de fattigste kommuner

Tabellen viser de 10 kommuner med den højeste andel relativt fattige børn.

Kommune	▼ Andel fattige børn	Antal fattige børn	Udvikling i andel 2021-2022	Udvikling i antal 2021-2022
Lolland	8,3%	490	-0,8 procentpoint	-60
Brøndby	7,2%	540	-1,7 procentpoint	-120
Guldborgsund	7,2%	710	-1,1 procentpoint	-120
Ishøj	6,6%	330	-0,6 procentpoint	-30
Slagelse	6,6%	950	-0,8 procentpoint	-140
Høje-Taastrup	6,2%	720	-0,7 procentpoint	-50
Kalundborg	6,2%	530	-0,5 procentpoint	-50
Odense	6,2%	2.320	-0,6 procentpoint	-230
Fredericia	6,1%	610	-0,6 procentpoint	-60
Albertslund	6,0%	350	-0,2 procentpoint	-20
Hele landet	4,2%	47.200	-0,6 procentpoint	-6.600

Yderligere 84 rækker er ikke vist.

Anm.: Kommunerne Ærø, Samsø, Fanø og Læsø er udeladt af diskretionshensyn. Bopælskommune opgjort pr. 1. januar 2023.

Tabel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

Færre ikke-vestlige børn under fattigdomsgrænsen

Det store fald i antallet af relativt fattige børn fra 2017 til 2022 kan især henføres til et fald blandt ikke-vestlige indvandrere og efterkommere. Antallet af børn med ikke-vestlig baggrund i familier under fattigdomsgrænsen er således faldet fra i alt ca. 36.200 i 2017 til ca. 22.500 i 2022. Det store fald på ca. 13.700 kan holdes op imod det samlede fald i antallet af relativt fattige børn på ca. 17.300 børn. Det viser Figur 4.

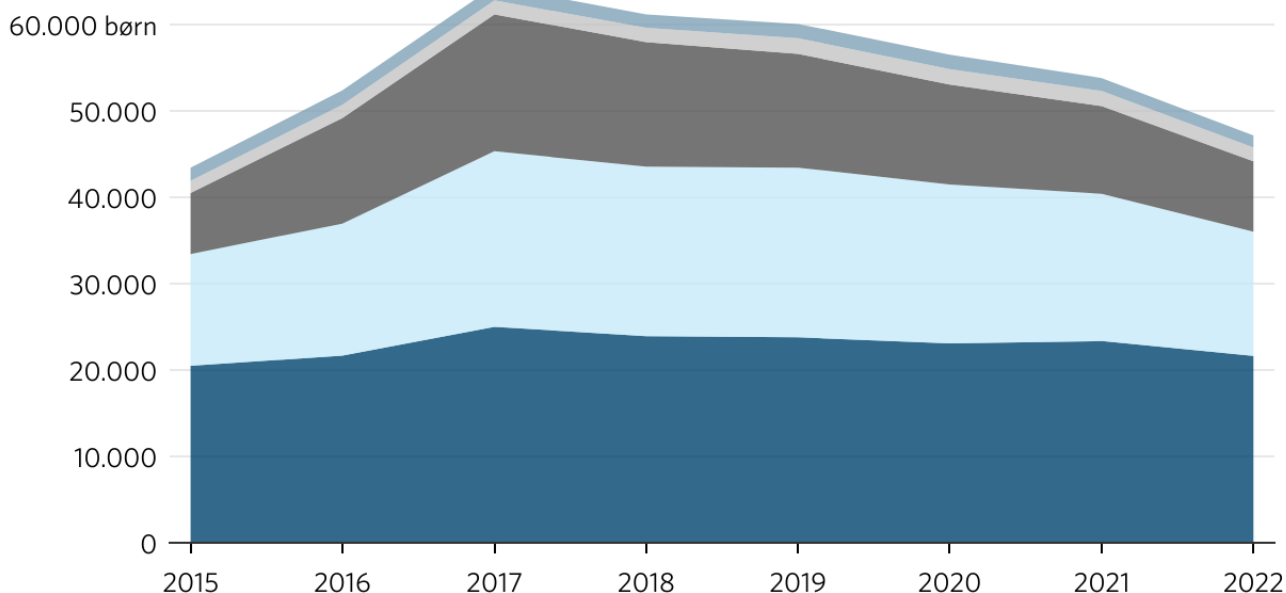

FIGUR 4

Fald i fattige børn er særligt sket blandt ikke-vestlige indvandrere og efterkommere

Figuren viser, hvordan antallet af relativt fattige børn fordelt på herkomst har udviklet sig.

■ Dansk ■ Indvandrere, vestlige lande ■ Indvandrere, ikke-vestlige lande ■ Efterkommere, vestlige lande ■ Efterkommere, ikke-vestlige lande

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Færre børn med forældre på kontanthjælp

En medvirkende forklaring til det store fald i antallet af relativt fattige børn i 2022 er udviklingen i antallet af børn med en forælder på en kontanthjælpsydelse. Der er ikke en én-til-én sammenhæng mellem at have en forælder på kontanthjælp og leve under fattigdomsgrænsen, da relativ fattigdom opgøres over et helt kalenderår, mens kontanthjælp kan understøtte familien i nogle måneder, men ikke andre. Derudover er det muligt at have deltidsbeskæftigelse som kontanthjælpsmodtager, og lønnen heraf modregnes kun delvist. Der er dog en stærk sammenhæng mellem det at have en forsørger på kontanthjælp og at være relativt fattig som barn.

Figur 5 viser, at antallet af børn med en forælder på en kontanthjælpsydelse har været kraftigt faldende siden midten af 2020 og frem til udgangen af 2023, der er det seneste tidspunkt, vi kan måle på nuværende tidspunkt. Fra midten af 2022 sker der dog en stigning i antallet af børn med en forælder på en kontanthjælpsydelse, men denne stigning kan udelukkende tilskrives børn med ukrainsk statsborgerskab, hvilket skal ses i lyset af den flygtningebølge, som invasionskrigen i Ukraine har medført. Da disse børn eller deres forældre ikke har været i Danmark i hele 2022 regnes de ikke med ved opgørelsen af relativ fattigdom.

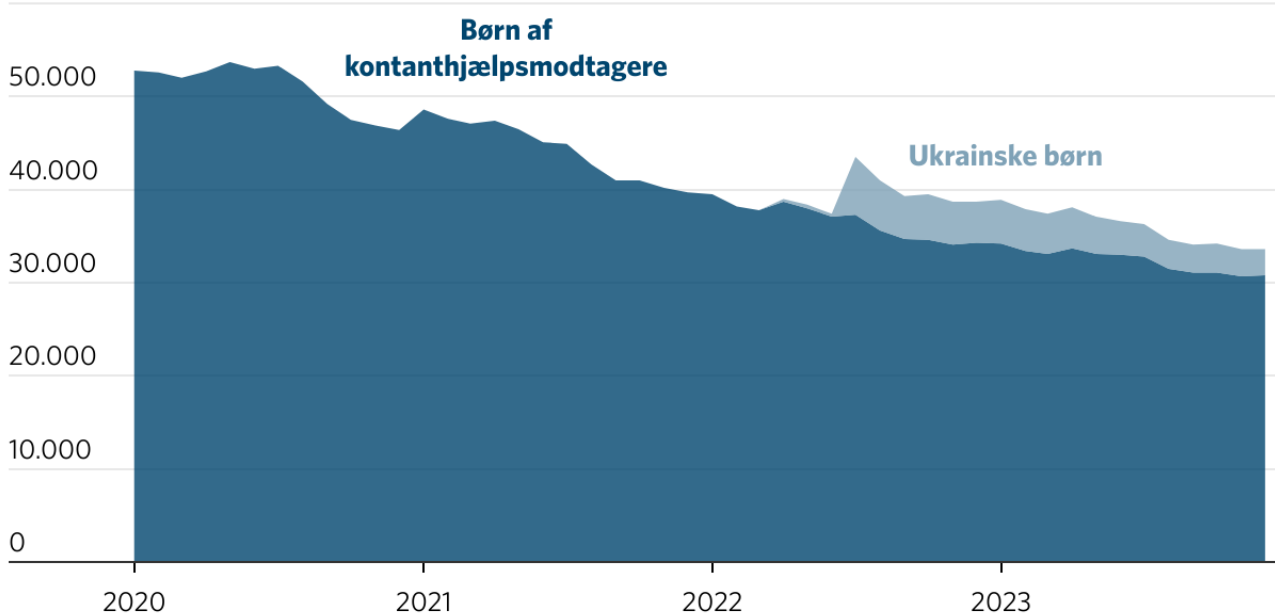
Antallet af børn i familier med voksne på kontanthjælpsydelse er fortsat med at falde fra 2022 til 2023, hvilket isoleret set taler for, at antallet af relativt fattige børn vil fortsætte med at falde 2023. Omvendt er der andre forhold, herunder udviklingen i lønindkomster relativt til overførselsindkomsterne, der isoleret set kan medvirke til, at fattigdomsgrænsen vokser hurtigere end f.eks. kontanthjælpsydelsen, hvilket kan øge antallet af relativt fattige børn. Derudover vil mange af de ukrainske børn indgå i opgørelsen af relativ fattigdom fra 2023, hvilket ligeledes kan øge antallet af relativt fattige børn.

FIGUR 5

Færre og færre børn med forældre på kontanthjælp

Figuren viser udviklingen i antallet af børn i familier med voksne på kontanthjælpsydelse.

60.000 børn

Anm.: Opgørelsen for de sidste måneder af 2023 er foreløbig og kan blive revideret. Antallet af børn i familier med kontanthjælpsmodtagere er opgjøret på kvartalsvise oplysninger om befolkning og familier, hvorfor der ikke bør tolkes på udviklingen fra måned til måned.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Færre relativt fattige, men flere økonomisk udsatte

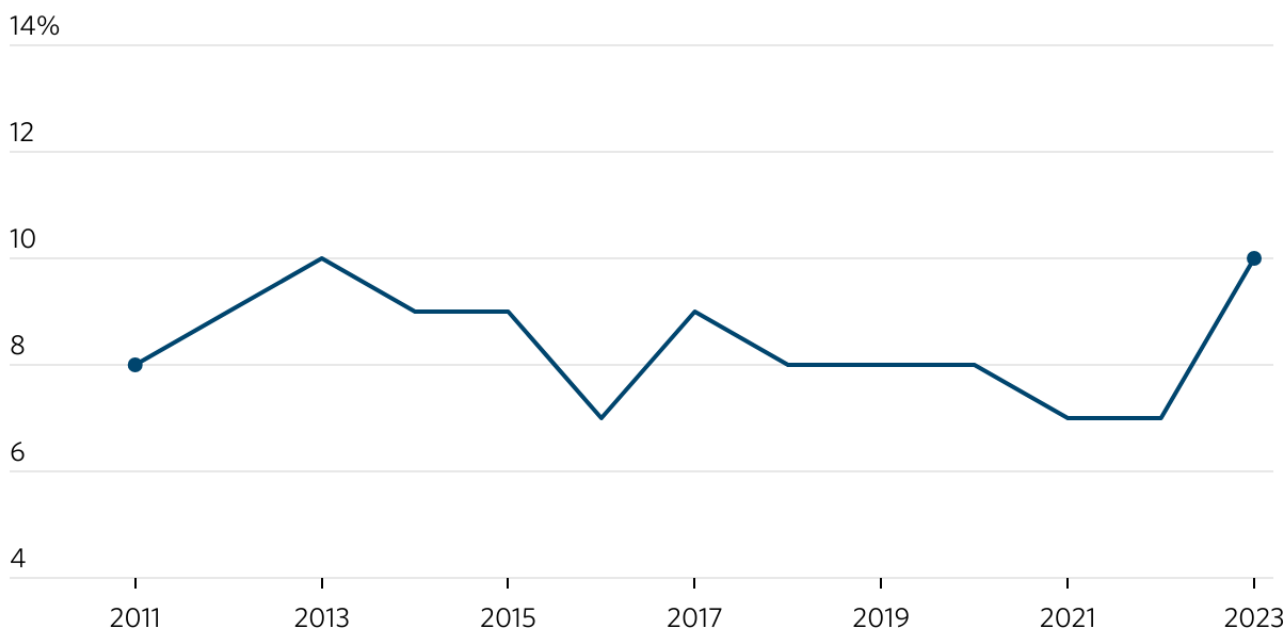
Den positive udvikling på børnefattighedsfronten i 2022 står i kontrast til udviklingen i en anden indikator for fattigdom, hvor der allerede findes tal for 2023. Opgørelsen af økonomisk sårbare familier viser nemlig en kraftig stigning i 2023 til det højeste niveau i ti år. Det viser Figur 6.

Økonomisk sårbarhed måles i modsætning til relativ fattigdom ikke på baggrund af registerdata for hele befolkningen, men er i stedet baseret på en årlig spørgeskemaundersøgelse. Formålet er at afdække den mere subjektive opfattelse af fattigdom ved at spørge ind til forskellige konkrete afsavn, som at have ubetalte regninger, ikke have opsparing til at dække større uforudsete udgifter og generelt have svært ved at få pengene til at slå til. Derved kan målingen af økonomisk sårbarhed også afdække den oplevede konsekvens af den høje inflation, der brød ud i 2022 og har udhulet den reelle købekraft på tværs af størstedelen af befolkningen. Det er nemlig ikke noget, som relativ fattigdom fanger, da der er tale om en indkomstbaseret metode. Ulempen ved målingen af økonomisk sårbarhed er dog, at den er baseret på en mindre stikprøve af befolkningen og derfor er behæftet med usikkerhed. Derudover kan den subjektive opfattelse af fattigdom afvige væsentligt fra de fattigdomsmål, man styrer efter politisk.

Som figuren viser, har den høje inflation sat sine tydelige spor, da andelen af økonomisk sårbare familier er vokset fra 7 til 10 pct. i 2023, hvilket er en meget kraftig stigning.

Stigning i økonomisk sårbare familier

Figuren viser udviklingen i andelen af husstande, der oplever mindst tre ud af fem økonomiske afsavn.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks Levevilkårsundersøgelse

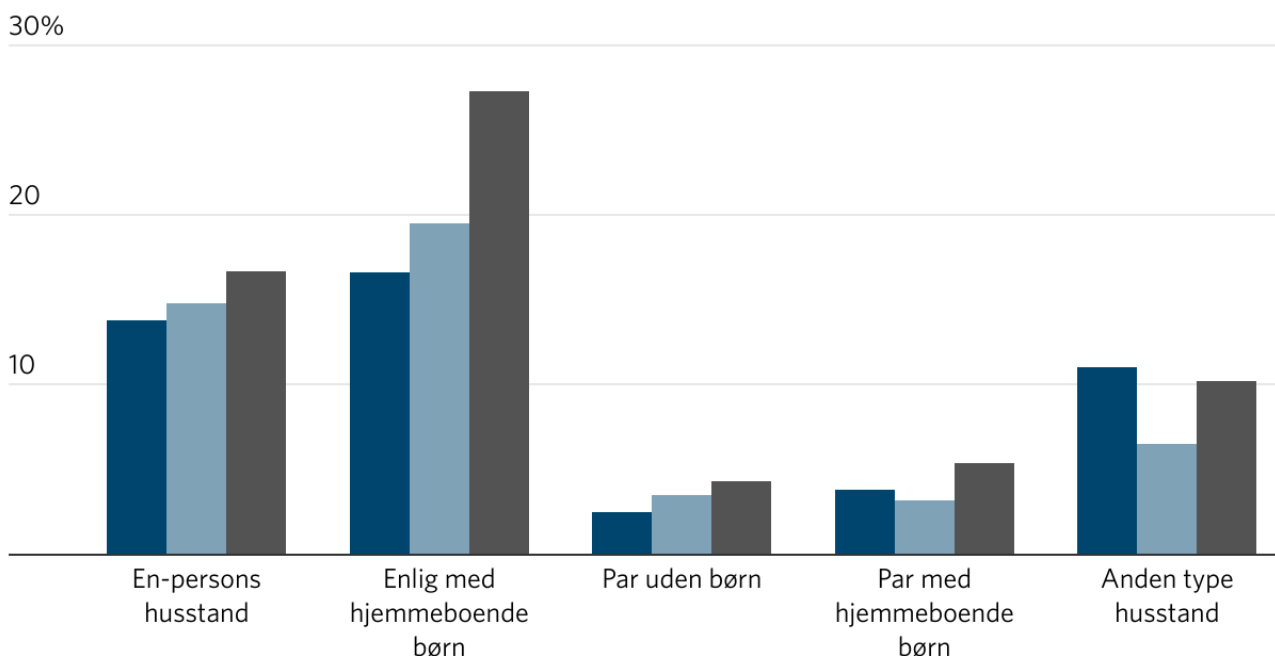
Det er især i de familier, hvor der er hjemmeboende børn med en enlig forsørger, at den økonomiske sårbarhed er i kraftig vækst. Fra 2021 til 2023 er andelen af økonomisk sårbare i denne gruppe vokset fra 16,6 til 27,3 pct. Det er ikke bare en voldsom stigning, men også et meget højt niveau, når flere end hver fjerde enlige forsørger er i en økonomisk sårbar position. Til sammenligning er det 5,4 pct. af parfamilier med børn, der er økonomisk sårbare. Det viser Figur 7.

FIGUR 7

Enlige forsørgere er oftere i økonomisk sårbar position

Figuren viser andelen af økonomisk sårbare blandt forskellige typer af husstande.

■ 2021 ■ 2022 ■ 2023

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks Levevilkårsundersøgelse

De økonomisk sårbare familier er derudover kendetegnet ved oftest at være uden for arbejdsmarkedet, men i den arbejdsdygtige alder.

Socialt udsatte børnefamilier er blevet relativt fattigere

Langt de fleste børn i Danmark vokser op i familier, hvor de ser deres forældre gå på arbejde og pengene mere end rækker til dagligdagens fornødenheder. Men for de børn, hvor det ikke er tilfældet, risikerer de svære kår i opvæksten ikke blot at være en hæmsko for deres daglige trivsel og skolegang, men også at trække spor ind i voksenlivet.

Vi identificerer socialt udsatte familier som familier, hvor de voksne har en så svag tilknytning til arbejdsmarkedet, at de enten er på offentlig forsørgelse størstedelen af året eller lever under fattigdomsgrænsen, så indkomsten ikke rækker særlig langt sammenlignet med en typisk familie. Derudover må familierne ikke have væsentlig formue. Metoden er nærmere beskrevet i boks 2.

Godt 69.000 børn voksede op i socialt udsatte familier i 2022. Heraf var 71 pct. i en familie, der mindst tre år i træk var kategoriseret som socialt udsat. Tallene er nærmere beskrevet i bilaget.

Udviklingen i antallet af børn i socialt udsatte familier adskiller sig ret væsentligt fra udviklingen i antallet af relativt fattige børn, der fra 2015 til 2017 steg kraftigt og herefter har været faldende. Antallet var dog højere i 2021 end i 2016. I det seneste år, 2022, er antallet faldet yderligere, men er fortsat højere end i 2015.

I kontrast står udviklingen for børn i socialt udsatte familier. Antallet er faldet i alle år siden 2015 på nær 2020.²

Forklaringen på denne forskel handler primært om, at en indkomst under fattigdomsgrænsen ikke er et krav, men blot en mulig årsag ved opgørelsen af de socialt udsatte familier. Vi vil derfor tage et nærmere kig på udviklingen i familiernes indkomst relativt til medianindkomsten, altså den typiske families indkomst, og fattigdomsgrænsen på 50 pct. af medianindkomsten.

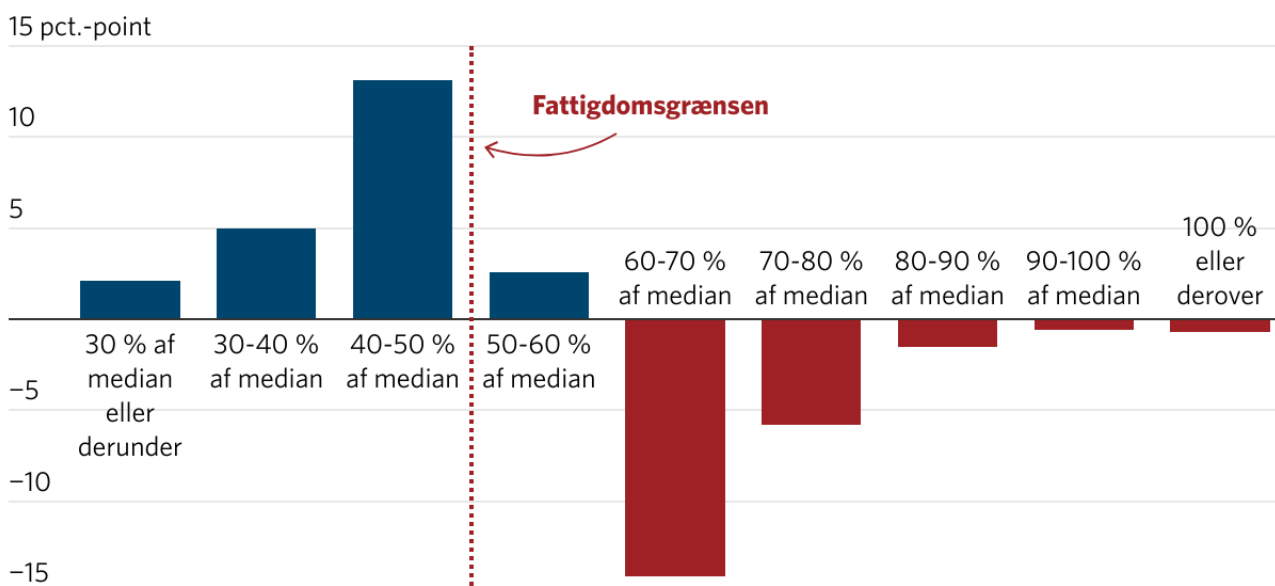
Figur 8 viser, hvordan de socialt udsatte børnefamiliers indkomst har ændret sig fra 2015 til 2022 opgjort på intervaller af medianindkomsten. Når indkomsten falder under 50 pct. af medianindkomsten, så kategoriseres familien som relativt fattig under næsten alle omstændigheder. Er familiens indkomst derimod over 50 pct. af medianindkomsten, så regnes den ikke for relativt fattig, og børnene indgår dermed heller ikke i opgørelsen af relativt fattige børn.

Figuren viser, at de socialt udsatte børnefamilier er blevet markant fattigere relativt til medianindkomsten over perioden 2015 til 2022. Hver femte socialt udsatte børnefamilie er gået fra at være over til at være under fattigdomsgrænsen. De største ændringer finder sted i årene 2016 og 2017, hvor bl.a. kontanthjælpsloft, 225-timersregel og integrationsydelse træder i kraft. Herefter er ændringerne fra år til år mere afdæmpede, men faktisk fortsætter den generelle udvikling, hvor de socialt udsatte børnefamilier rykker relativt længere ned sammenlignet med medianindkomsten.

FIGUR 8

Udsatte børnefamilier er blevet relativt fattigere

Figuren viser ændringen i andelen af socialt udsatte familier med børn, der befinder sig i forskellige indkomstintervaller relativt til medianindkomsten fra 2015 til 2022.

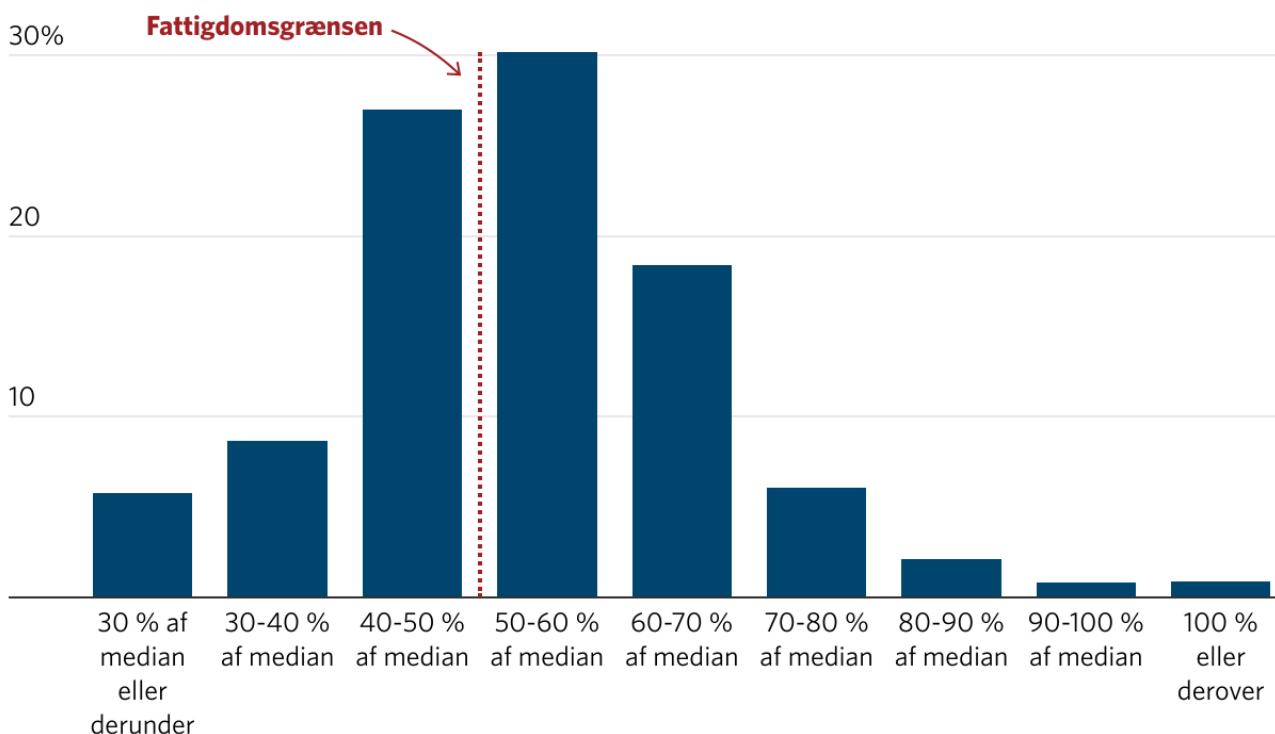
Anm.: Opgjort på baggrund af familieækvivaleret disponibel indkomst.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Figur 9 viser, hvordan billedet ser ud i dag, når de socialt udsatte børnefamilier opdeles i intervaller af medianindkomsten. 41,5 pct., svarende til godt to ud af fem familier, falder under fattigdomsgrænsen, mens de øvrige 58,5 pct. faktisk ligger over. Knap hver tredje familie ligger dog lige over grænsen i intervallet 50-60 pct. af medianindkomsten.

Udsatte børnefamilier på begge sider af fattigdomsgrænsen

Figuren viser, hvor stor en andel af socialt udsatte familier med børn, der befinder sig i forskellige indkomstintervaller relativt til medianindkomsten.

Anm.: Opgjort på baggrund af familieækvivaleret disponibel indkomst.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Den relative fattigdom blandt de socialt udsatte børnefamilier risikerer at forstærke den sociale arv.

Studier har nemlig vist, at relativ fattigdom i barndommen trækker spor langt ind i voksenlivet.³ Studier af starthjælpen fra 2002 har ligeledes vist, at den samfundsøkonomiske effekt af lavere ydelser til flygtningefamilier på trods af en umiddelbar beskæftigelseseffekt er negativ på længere sigt på grund af øget kriminalitet og lavere uddannelsesniveau blandt børnene.⁴

Tre ud af fire børn i socialt udsatte familier har individuelt gode forudsætninger

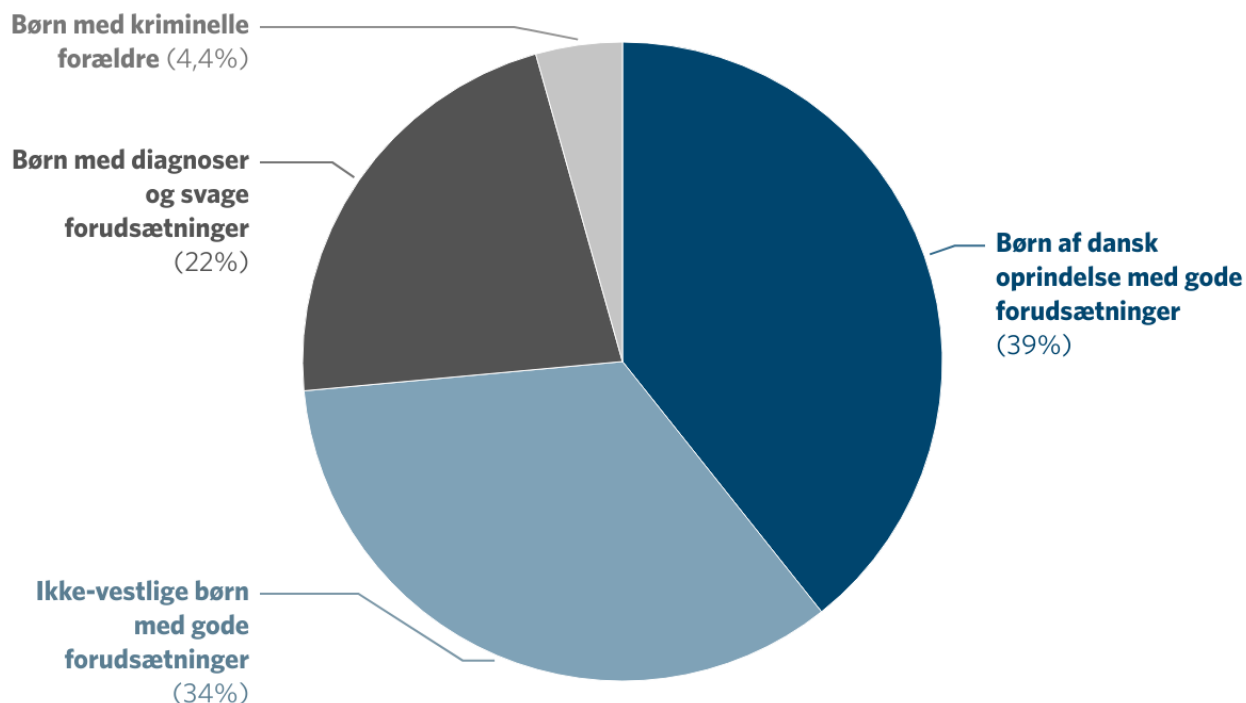

Ser man nærmere på de 10-14-årige børn, der vokser op i en socialt udsat familie, kan man overordnet identificere fire grupper. Opdelingen er foretaget med en klyngeanalyse, der er en statistisk metode til at gruppere børn (eller voksne), der ligner hinanden, målt på en lang række baggrundskarakteristika. Til klyngeanalysen er der både anvendt informationer om børnenes individuelle forudsætninger og deres forældre. De fire grupper, som klyngeanalysen har identificeret, fremgår af Figur 10.

De to første grupper er børn med primært dansk oprindelse og objektivt stærke individuelle forudsætninger og børn med ikke-vestlig oprindelse, der ligeledes har stærke forudsætninger. De udgør tre ud af fire børn i gruppen. Børnene ligner på en række parametre deres jævnaldrende, som ikke er socialt udsatte. Det drejer sig bl.a. om andelen med psykiatriske diagnoser, handicaprelaterede lidelser, der går i et segregeret specialundervisningstilbud eller har været offer for straffelovsovertrædelser. Børnenes forældre har dog kortere uddannelser, oftere psykiatriske diagnoser og er oftere enlige forsørgere. De primært danske børns forældre har desuden langt oftere en skilsmisse i bagagen, der har fundet sted i barnets levetid.

Tre ud af fire børn i socialt udsatte familier har individuelt gode forudsætninger

Figuren viser størrelsen af de fire klynger identificeret blandt 10-14-årige børn i socialt udsatte familier.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Stor forskel på forudsætninger blandt de socialt udsatte børn

På trods af de gode individuelle forudsætninger er der dog problemer for disse børn. Der er markant flere underretninger på børnene, flere modtager forebyggende foranstaltninger eller har søskende, der gør det, og skolefraværet er højere end deres klassekammeraters. Selv om det kun i ringe grad slår ud i trivselsmålingen, så påvirker familiens situation tydeligvis børnenes skolegang.

Den tredje gruppe er børn med diagnoser og svage forudsætninger, som udgør 22 pct. eller godt hvert femte barn blandt de 10-14-årige i socialt udsatte familier. Børnene er karakteriseret ved at have svage individuelle forudsætninger, og hele 84 pct. har modtaget en forebyggende foranstaltning, mens 39 pct. går i et segregeret specialundervisningstilbud. En overvægt af børnene er desuden født med lav fødselsvægt, mens mødrene i højere grad var svært overvægtige ved fødslen. Underretninger på børnene

i denne gruppe handler oftest om bekymrende adfærd hos barn såvel som forældre, risiko for omsorgssvigt, skolefravær og sundhedsproblemer.

Forældrene har ingen eller kortere uddannelser, ofte en psykiatrisk diagnose, og nogle har misbrugsproblemer og straffelovsovertrædelser i bagagen. Desuden er mange af forældrene skilt, og børnene bor med en enlig forsørger i husstanden.

TABEL 2

Stor forskel på forudsætninger blandt de socialt udsatte børn

Tabellen viser udvalgte karakteristika for de 10-14-årige i socialt udsatte familier og deres jævnaldrende.

Baggrundskarakteristika	Børn af dansk oprindelse og gode forudsætninger	Ikke-vestlige og gode forudsætninger	Diagnoser og svage forudsætninger	Kriminelle forældre	Ikke socialt udsatte
Har modtaget forebyggende foranstaltning	18%	24%	84%	59%	11%
Diagnosticeret med moderat psykisk sygdom	2%	1%	28%	10%	5%
Diagnosticeret med handicaprelateret lidelse	3%	2%	19%	6%	5%
Modtager segregeret specialundervisning	3%	6%	39%	18%	5%
Underretning på barn inden for seneste år	16%	16%	42%	39%	6%
Har skolefravær over 15 pct.	26%	16%	36%	35%	10%
Forældre er skilt	34%	14%	32%	25%	16%
Mindst én forælder med ubetinget dom	3%	2%	6%	93%	2%

Anm.: Forebyggende foranstaltning, handicaprelateret lidelse og segregeret specialundervisning opgjort i hele barnets levetid. Forældre skilt og ubetinget dom opgjort inden for seneste ti år. Moderat psykisk sygdom opgjort inden for seneste fem år. Underretning og fravær over 15 pct. opgjort inden for seneste år.

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Den fjerde og sidste gruppe er børn med kriminelle forældre, der er eller for nyligt har været i fængsel i forbindelse med afsoning af en dom eller varetægtsfængsling. Forældrene er kendetegnet ved diagnoser i form af psykiatriske lidelser og misbrugsproblemer. Ved fødslen havde børnene lidt oftere en lav fødselsvægt, mens mødrene oftere var undervægtige.

Børnene i denne gruppe har bedre individuelle forudsætninger sammenlignet med den tredje gruppe, men familiens svære situation sætter sine tydelige præg på skolefravær, specialundervisningsbehov,

sigtelser for kriminalitet som mindreårig, underretninger og forebyggende foranstaltning. Det er samtidig den gruppe, hvor den største andel er blevet anbragt i løbet af opvæksten.

Tabel 2 ovenfor viser for en række udvalgte karakteristika, hvordan forudsætningerne varierer på tværs af de socialt udsatte børn, og hvilke ligheder og forskelle der er til deres jævnaldrende.

Metode

Boks 1. Sådan har vi opgjort relativ fattigdom og økonomisk sårbarhed

Relativ fattigdom

Danmarks Statistik har som opfølgning på FN's bæredygtigheds mål (SDG-mål nr. 1) om at reducere fattigdommen udviklet et mål for relativ fattigdom. Målet er en videreudvikling af den officielle fattigdomsgrænse, der blev vedtaget i 2013 på baggrund af ekspertudvalget om fattigdoms anbefalinger og senere afskaffet af Venstre-regeringen i 2015.

Man er fattig, hvis man i løbet af ét år har en indkomst, som er under halvdelen af medianindkomsten, og samtidig ikke har en formue i starten af året på mere end halvdelen af medianindkomsten.

Hvis familiens hovedforsørger (den, der tjener mest) er studerende og ikke har været fuldtidsbeskæftiget mere end halvdelen af året, kan man dog ikke blive kategoriseret som fattig. Heller ikke børn, der flytter hjemmefra, kan blive kategoriseret som fattige, hvis mindst én af deres forældre ikke er fattig.

Økonomisk sårbarhed

Opgørelsen af økonomisk sårbarhed er baseret på data fra Levevilkårsundersøgelsen (EU-SILC), der er en årlig spørgeskemaundersøgelse foretaget af Danmarks Statistik. Undersøgelsen kan anvendes som en mere kvalitativ tilgang til levevilkår og fattigdom sammenlignet med registerdatabaserede opgørelser af familier under fattigdomsgrænsen, der tager udgangspunkt i primært tredjepartsindberettede data om indkomst og formue. I Levevilkårsundersøgelsen er det derimod husstandenes egen opfattelse af deres økonomiske situation, der lægger til grund.

En husstand defineres som "økonomisk sårbar", når mindst tre af fem afsavns mål er

opfyldt:

1. Svært eller meget svært at få pengene til at slå til
2. Har ubetalte regninger det seneste år
3. Kan ikke betale en uforudset udgift på 10.000 kr.
4. Har af økonomiske grunde ingen bil
5. Har ikke råd til en uges årlig ferie væk fra hjemmet

Boks 2. Definition af socialt udsatte familier

Opgørelsen af socialt udsatte familier tager udgangspunkt i voksne mellem 18 år og folkepensionsalderen. Opgørelsen tager afsæt i Eurostats definition af personer i risiko for fattigdom eller social eksklusion (AROPE).

Hvis alle voksne i en familie kategoriseres som i risiko for social udsathed, regnes familien for at være socialt udsat. En familie med to voksne, hvor den ene er i risiko for social udsathed, men den anden ikke er, f.eks. på grund af tilknytning til arbejdsmarkedet, vil således ikke blive kategoriseret som socialt udsat.

Risiko for social udsathed tager udgangspunkt i, at man er berørt af mindst én af tre risikofaktorer i løbet af året:

1. Offentligt forsørget mindst 80 pct. af året (medregner ikke SU, barseldagpenge, voksenlærlinge, efterløn, tidlig pension og seniorpension)
2. Lønmodtagerbeskæftigelse svarende til mindre end 20 pct. af en fuldtidsnorm
3. Relativt fattig ifølge Danmarks Statistiks indikator.

Der er dog en række undtagelser. Man regnes ikke for i risiko for social udsathed, hvis man har en nettoformue ekskl. pension, der er højere end lavindkomstgrænsen, modtager en tilbagetrækningsydelse (efterløn, tidlig pension, seniorpension), driver selvstændig virksomhed eller er indskrevet på en ordinær uddannelse i mindst tre måneder af året eller har kursusaktivitet svarende til mindst tre måneder af en årsnorm og samtidig ikke har beskæftigelse svarende til mere end 50 pct. af en fuldtidsnorm. Derudover medregnes ikke personer, der har været udrejst af landet i mere end 20 pct. af året, ikke er fuldt skattepligtige eller er hjemmeboende.

Opgørelsen af voksne i risiko for social udsathed dækker i bund og grund over relativt fattige, dog med visse begrænsninger, samt personer, der ikke er relativt fattige, men har en meget svag tilknytning til arbejdsmarkedet, og samtidig ikke har formue eller uddannelsesaktivitet. Når social udsathed opgøres på familieniveau fremfor

børn i eget hjem. Denne gruppe vurderes ikke normalvis at være socialt udsat.

Klyngeanalyse

For at beskrive sammensætningen af socialt udsatte familier foretages en klyngeanalyse, der er en statistisk metode til at opdele en population i mindre delpopulationer på baggrund af beslægtede karakteristika. Klyngeanalysen er baseret på k-means metoden. Antallet af klynger er bestemt ved at gentage klyngeanalysen (med samme initiale seed-værdi) og sekventielt øge antallet af klynger, indtil en ny klynge opstår med meget få observationer (færre end 100 personer i dette tilfælde). Herefter er antallet af klynger reduceret med én, og den endelige analyse er foretaget.

Klyngeanalysen for børn på 10-14 år i socialt udsatte familier er foretaget på baggrund af risikofaktorer for social udsathed, udsat i mindst tre år i træk, modtaget forebyggende foranstaltning (nogensinde), anbragt (nogensinde), modtaget diagnose for moderat eller svær psykisk sygdom (seneste fem år), modtaget diagnose for handicaprelateret lidelse (nogensinde), offer for seksual-, volds- eller ejendomsforbrydelse, rækkefølge blandt søskende, og om søskende har modtaget forebyggende foranstaltning, specialundervisningstimer, fritidsjob og en række forhold for forældrene, familietype, herkomst, moders uddannelsesniveau, faders uddannelsesniveau.

Bilag 1. Udvikling i antal socialt udsatte familier

Bilagsfigur 1.1 viser, hvordan antallet af socialt udsatte familier har udviklet sig fra 2015 til 2021. Derudover viser figuren, hvor mange af familierne der mindst tre år i træk er blevet kategoriseret som socialt udsatte. Antallet af socialt udsatte familier har udviklet sig nogenlunde stabilt over perioden, først med en stigning og herefter et fald, så antallet i 2021 er omtrent det samme som i 2015. For den mere

vedvarende sociale udsathed har der været tale om en svagt stigende udvikling fra 2017 til 2020 afløst af et fald frem mod 2022.

Figuren viser desuden, hvordan antallet af socialt udsatte familier med børn under 18 år har udviklet sig. For denne gruppe har der været en faldende tendens, mens det samme gør sig gældende for de socialt udsatte børnefamilier, der år efter år kategoriseres som socialt udsatte.

BILAGSFIGUR 1.1

Færre udsatte børnefamilier

Figuren viser udviklingen i antallet af socialt udsatte familier og børnefamilier, herunder antallet af langvarigt udsatte.

	Socialt udsatte familier	Heraf mindst tre år i træk	Socialt udsatte børnefamilier	Heraf mindst tre år i træk
2022	289.550	205.910	40.270	28.480
2021	290.630	207.340	41.330	29.690
2020	303.900	208.580	44.940	30.790
2019	300.050	205.610	44.090	30.490
2018	300.450	203.770	44.700	30.740
2017	298.820	203.640	46.460	31.850
2016	295.520		47.340	
2015	291.830		48.580	

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Bilagsfigur 1.2 viser, at udviklingen i antallet af voksne i socialt udsatte familier nogenlunde har fulgt kurven for familierne som helhed, mens det samme gør sig gældende for antallet af børn under 18 år, der har haft en udvikling svarende til de socialt udsatte børnefamilier. Figuren viser, at godt 69.000 børn voksede op i socialt udsatte familier i 2022. Heraf var 71 pct. i en familie, der mindst tre år i træk var kategoriseret som socialt udsat.

Faldende kurve for antallet af børn i socialt udsatte familier

Figuren viser udviklingen i antallet af voksne og børn i socialt udsatte familier.

	Voksne i socialt udsatte familier	Børn i socialt udsatte familier
2022	317.620 voksne	69.150 børn
2021	320.210 voksne	70.960 børn
2020	336.410 voksne	77.570 børn
2019	332.520 voksne	76.750 børn
2018	333.570 voksne	78.070 børn
2017	332.700 voksne	81.520 børn
2016	329.320 voksne	82.670 børn
2015	325.520 voksne	84.930 børn

Anm.: "Børn" er defineret som hjemmeboende børn under 18 år. "Voksne" omfatter ikke hjemmeboende børn på 18 år og derover.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

De fire følgende bilagstabeller oplister alle baggrundskarakteristika for børn i socialt udsatte familier i alderen 10-14 år og de identificerede klynger. Derudover fremgår også de samme karakteristika for øvrige børn i samme aldersgruppe, der ikke er i socialt udsatte familier.

Udvalgte karakteristika: 10-14-årige (1/4)

	Kriminelle forældre	Dansk oprindelse med gode forudsætninger	Ikke-vestlige med gode forudsætninger	Diagnoser og svage forudsætninger	Børn i socialt udsatte familier i alt	Øvrige børn
Dansk oprindelse	73%	94%	0%	90%	60%	89%
Indvandrere, vestlige lande	1%	3%	1%	1%	2%	2%
Indvandrere, ikke-vestlige lande	5%	0%	36%	2%	13%	3%
Efterkommere, vestlige lande	2%	2%	1%	1%	1%	1%
Efterkommere, ikke-vestlige lande	20%	0%	62%	6%	24%	5%
Dreng	52%	49%	50%	56%	51%	51%
Pige	48%	51%	50%	44%	49%	49%
Mors højest fuldførte uddannelsesniveau						
Grundskole	59%	28%	61%	56%	47%	10%
Gymnasial	5%	7%	8%	4%	6%	4%
EUD	23%	35%	11%	28%	25%	29%
KVU	1%	4%	2%	1%	3%	6%
MVU	6%	19%	5%	7%	11%	31%
LVU	1%	5%	2%	1%	3%	19%
Uoplyst	6%	2%	11%	3%	6%	1%
Fars højest fuldførte uddannelsesniveau						
Grundskole	64%	25%	50%	51%	41%	13%
Gymnasial	3%	5%	9%	3%	6%	5%
EUD	20%	42%	14%	33%	29%	37%
KVU	2%	5%	4%	2%	4%	8%
MVU	2%	9%	5%	3%	6%	16%
LVU	2%	5%	4%	1%	4%	17%
Uoplyst	8%	8%	15%	7%	10%	3%
Antal børn	980	8.810	7.670	4.950	22.400	310.410

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Udvalgte karakteristika: 10-14-årige (2/4)

	Kriminelle forældre	Dansk oprindelse med gode forudsætninger	Ikke-vestlige med gode forudsætninger	Diagnoser og svage forudsætninger	Børn i socialt udsatte familier i alt	Øvrige børn
Udsat mindst tre år i træk	78%	69%	83%	81%	77%	0%
Modtaget forebyggende foranstaltning	59%	18%	24%	84%	36%	11%
Anbragt	8%	0%	0%	6%	2%	2%
Moderat psykisk sygdom	10%	2%	1%	28%	8%	5%
Svær psykisk sygdom	0%	0%	0%	1%	0%	0%
Handicaprelateret lidelse	6%	3%	2%	19%	6%	5%
Offer for seksualforbrydelse	4%	1%	0%	4%	2%	1%
Offer for voldsforbrydelse	13%	2%	4%	13%	5%	2%
Offer for ejendomsforbrydelse	1%	0%	1%	1%	1%	0%
Sigtet	6%	1%	3%	4%	2%	1%
Segregeret specialundervisning	18%	3%	6%	39%	12%	5%
Søskenderank	2,50	2,10	3,10	2,70	2,60	1,90
Verserende børnesag blandt søskende	30%	2%	8%	47%	15%	4%
Børnesag blandt søskende	66%	27%	38%	84%	45%	15%
Fritidsjob	6%	9%	8%	7%	8%	11%
Antal børn	980	8.810	7.670	4.950	22.400	310.410

Tablet: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Udvalgte karakteristika: 10-14-årige (3/4)

	Kriminelle forældre	Dansk oprindelse med gode forudsætninger	Ikke-vestlige med gode forudsætninger	Diagnoser og svage forudsætninger	Børn i socialt udsatte familier i alt	Øvrige børn
Underretning på barn inden for seneste år	39%	16%	16%	42%	23%	6%
1. Misbrug hos barn/ung	1%	0%	0%	1%	0%	0%
2. Kriminalitet hos barn/ung	3%	0%	1%	2%	1%	0%
3. Skoleproblemer hos barn/ung, fx fravær	10%	4%	4%	11%	6%	1%
4. Anden bekymrende adfærd hos barn/ung, fx udad-reagerende adfærd	13%	6%	4%	18%	8%	3%
5. Betydelig eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hos barn/ung	2%	1%	1%	4%	1%	1%
6. Sundhedsforhold hos barn/ung	5%	2%	1%	7%	3%	1%
7. Overgreb mod barn/ung fx seksuelt eller voldeligt	4%	1%	2%	6%	3%	1%
8. Anden form for omsorgssvigt over for barn/ung	9%	3%	2%	9%	4%	1%
9. Misbrug hos forældre	11%	2%	0%	5%	3%	1%
10. Kriminalitet hos forældre	6%	0%	0%	1%	1%	0%
11. Anden bekymrende adfærd hos forældre	19%	6%	5%	18%	9%	2%
12. Betydelig eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hos forældre	5%	2%	2%	4%	2%	0%
13. Højt konfliktniveau eller vold i hjemmet mellem voksne	8%	2%	2%	6%	3%	1%
14. Utilstrækkelig omsorg fra forældre	11%	3%	3%	10%	5%	1%
15. Fogedsag, hjemløshed eller udsættelse fra bolig	2%	1%	1%	1%	1%	0%
16. Andet	6%	2%	2%	7%	3%	1%
Fravær over 15 pct.	31%	21%	14%	31%	21%	8%
Ulovligt fravær over 10 pct.	7%	3%	3%	5%	4%	1%
Mangler fraværsoplysninger	12%	18%	10%	13%	14%	21%
Lav trivsel	11%	10%	10%	13%	11%	8%
Antal bekymrende svar i trivselsmåling	1,22	1,13	1,06	1,41	1,17	0,92
Mangler trivselsoplysninger	33%	36%	28%	37%	33%	35%
Antal børn	980	8.810	7.670	4.950	22.400	310.410

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Udvalgte karakteristika: 10-14-årige (4/4)

	Kriminelle forældre	Dansk oprindelse med gode forudsætninger	Ikke-vestlige med gode forudsætninger	Diagnoser og svage forudsætninger	Børn i socialt udsatte familier i alt	Øvrige børn
Forældre skilt	25%	34%	14%	32%	26%	16%
Mindst én forælder med ubetinget dom	93%	3%	2%	6%	7%	2%
Mindst én forælder med betinget dom	51%	7%	6%	18%	11%	3%
Mindst én forælder varetægtsfængslet	38%	0%	0%	0%	2%	0%
Mindst én forælder afsonet dom	92%	0%	0%	0%	4%	1%
Mindst én forælder med moderat psykisk sygdom	41%	25%	29%	42%	31%	8%
Mindst én forælder med svær psykisk sygdom	11%	6%	3%	15%	7%	2%
Mindst én forælder med alkoholmisbrug	12%	2%	1%	7%	3%	1%
Mindst én forælder med stofmisbrug	14%	1%	0%	5%	2%	1%
Enlig forsørger	80%	78%	40%	81%	66%	21%
Meget lav fødselsvægt <1500g	1%	1%	0%	2%	1%	1%
Lav fødselsvægt <2500g	6%	5%	3%	7%	5%	4%
Normal fødselsvægt (2500-4500g)	83%	82%	56%	83%	73%	84%
Høj fødselsvægt (>4500g)	1%	2%	1%	2%	2%	3%
Mangler oplysninger om fødselsvægt	9%	10%	40%	7%	19%	9%
Moders BMI lav (<18,5)	10%	5%	2%	5%	4%	4%
Moders BMI normal (18,5-24,9)	47%	45%	25%	39%	37%	55%
Moders BMI overvægtig (25-29,9)	16%	19%	17%	21%	18%	18%
Moders BMI svært overvægtig (>=30)	12%	17%	12%	22%	16%	11%
Moders BMI ved fødsel mangler	14%	14%	44%	12%	24%	12%
Antal børn	980	8.810	7.670	4.950	22.400	310.410

Tabel: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

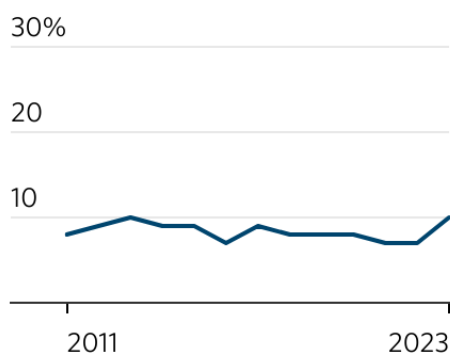
Bilag 2. Supplerende figurer vedr. fattigdom og økonomisk sårbarhed

BILAGSFIGUR 2.1

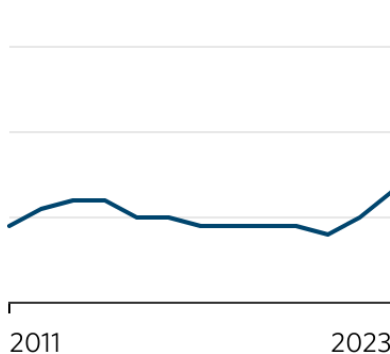
Andelen af økonomisk sårbare familier på niveau med det hårdeste år under finanskrisen

Figuren viser udviklingen i andelen af husstande, der oplever forskellige økonomiske afsavn.

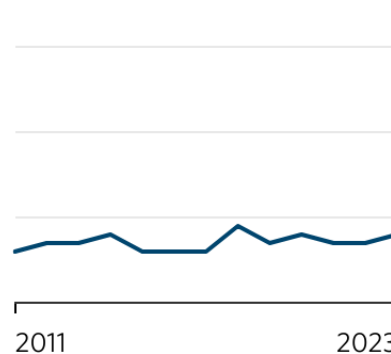
Økonomisk sårbare (mindst 3 af 5 afsavnsmaal)

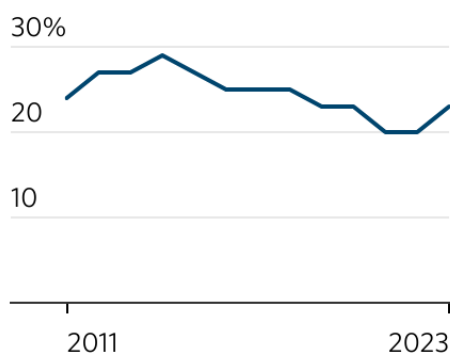
1. Svært/meget svært at få pengene til at slå til

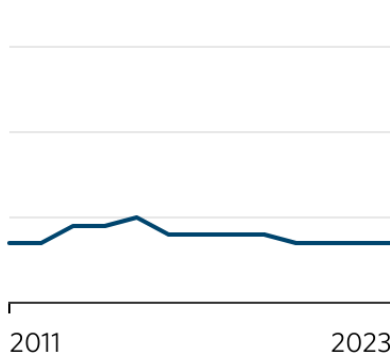
2. Ubetalte regninger det seneste år

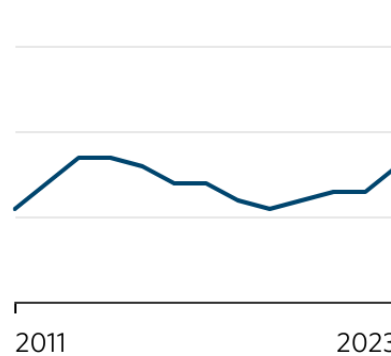
3. Kan ikke betale uforudset udgift på 10.000 kr.

4. Har af økonomiske grunde ingen bil

5. Har ikke råd til en uges årlig ferie væk fra hjemmet

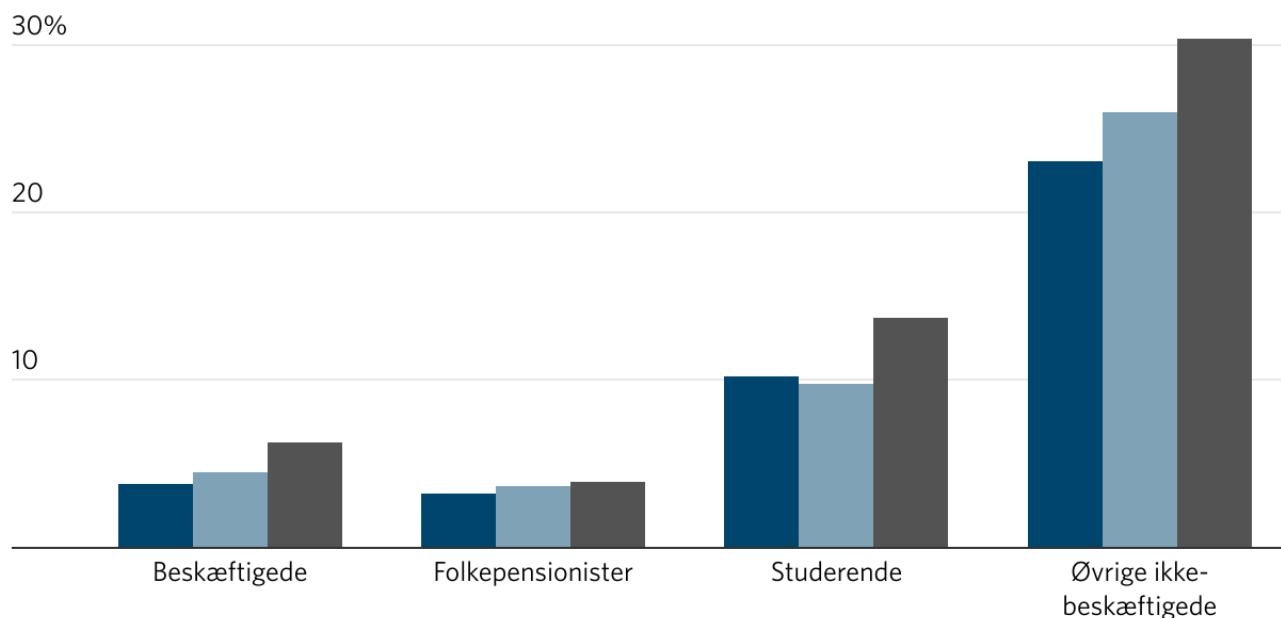

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks Levevilkårsundersøgelse

Familier uden for arbejdsmarkedet er oftest økonomisk sårbare

Figuren viser andelen af økonomisk sårbare opdelt på socioøkonomisk status.

■ 2021 ■ 2022 ■ 2023

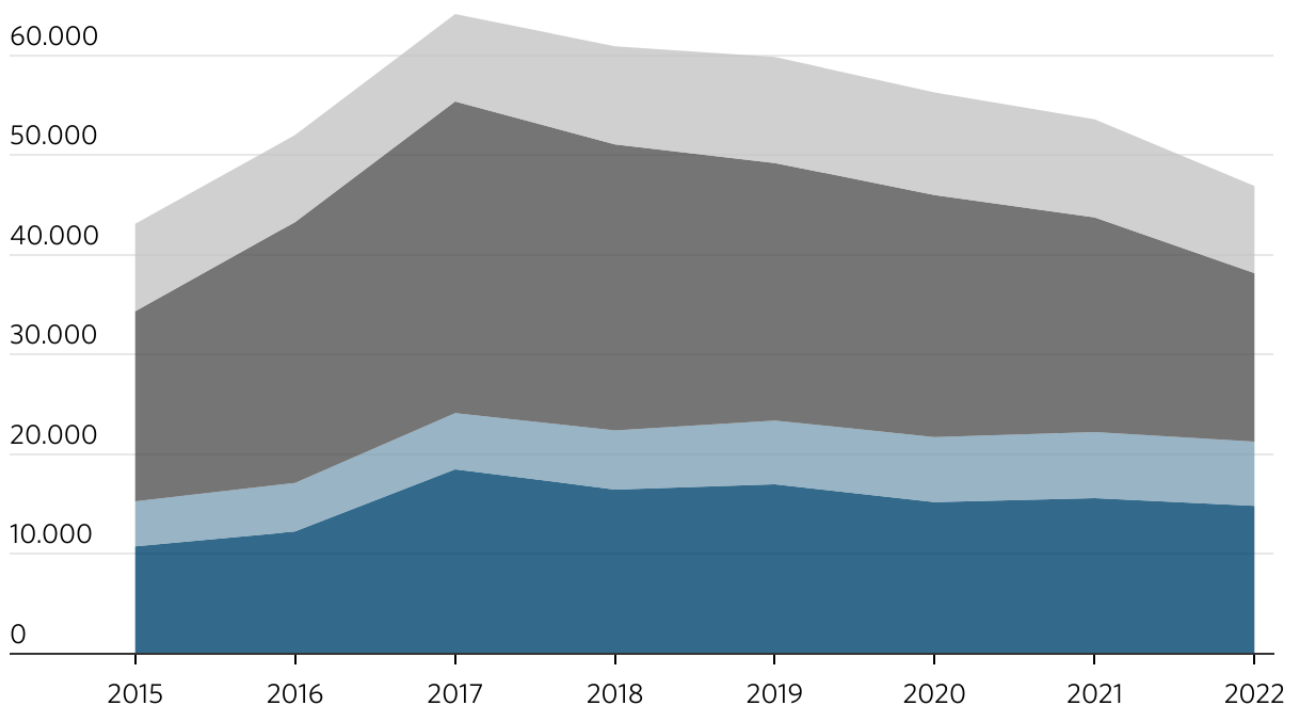

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks Levevilkårsundersøgelse

Størst reduktion af fattige børn i parfamilier i ydelsessystemet

Figuren viser, hvordan antallet af relativt fattige børn fordelt på familietype og berøring med ydelsessystemet har udviklet sig.

■ Enlige forsørgere i berøring med ydelser ■ Enlige forsørgere uden berøring med ydelser ■ Parfamilier i berøring med ydelser ■ Parfamilier uden berøring med ydelser

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Relativt mange fattige børnefamilier er ikke i ydelsessystemet

Tabellen viser, hvordan antallet af børn i familier under fattigdomsgrænsen har udviklet sig opdelt på, om familien har været i berøring med kontanthjælpssystemet eller andre ydelser.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mindst 4 ugers kontanthjælp	19.070	26.940	37.750	32.670	29.610	23.900	21.470	16.890
- Heraf modtaget kontanthjælp mindst halvdelen af året	16.580	24.240	33.910	28.970	25.720	20.930	18.420	14.070
Mindst 4 uger på andre ydelser	10.750	11.480	12.030	12.500	13.210	15.610	15.690	14.850
- Heraf modtaget andre ydelser mindst halvdelen af året	8.150	8.750	9.810	9.980	10.450	12.570	12.930	11.840
Ikke modtaget nogen ydelse mindst 4 uger	13.300	13.600	14.390	15.760	17.030	16.800	16.440	15.190
I alt	43.430	52.370	64.450	61.160	60.080	56.490	53.800	47.150

Anm.: Ikke hjemmeboende børn under 18 år indgår under "I alt", men indgår ikke i nogen af ydelsesgrupperne.

Tablel: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre.

- www.ae.dk/analyse/2022-09-de-fattigste-40-pct-af-danskerne-presses-af-inflationen
- Se bilag 1 for en nærmere gennemgang af udviklingen i socialt udsatte familier herunder børn.
- Rune V. Lesner, **Konsekvenser af børnefattigdom (2023), Samfundsøkonomen 2-2023**
- Rockwoolfondens Forskningsenhed, **Lavere ydelser til flygtningefamilier giver et markant samfundsøkonomisk tab (2024)**